

PO SESTANKU ZAPADNIH VELESIL V LONDONU

SUEZ JE IZZVAL TEŽKO MEDNARODNO NAPETOST

Vojne priprave Francije in Velike Britanije - O sporu naj odloča mednarodno zborovanje prizadetih držav

Svetovno časopisje polni že drugi teden svoje prve strani s članki in novicami o Sueskem prekopu. Ker je Naser poddržal družbo, ki upravlja to velevažno morskno cesto, so se duhovi na Angleškem in v Franciji tako razburkali, da sta obe vladi bili že na tem, da nastopita proti Egiptu z oboroženo silo.

Kraljica Elizabeta je proglasila nad Veliko Britanijo izjemno stanje in pooblastila vlado, da vpokliče pod orožje nekatere letnike, medtem ko je Francija ukazala svojemu vojnemu brodogradu, naj bo pripravljeno, da izplove. Ogromne križarke, letalonosilke in zrakoplovi s padalskimi četami so čakali, kdaj dobe povelje, da krenejo proti Egiptu. Britanski in francoski državljani, bivajoči na egiptovskem ozemlju, so prejeli od svojih vlad nasvet, naj spravijo svoje žene in otroke v domovino.

Sami znaki, ki po navadi napovedujejo bližajočo se vojno. In če bi Anglija in Francija poslali svoje oborožene sile nad Naserja, bi bili v najkrajšem času tudi zmagali ter zasedli glavne točke dežele. Tolika je tehnična in vojaška premoč obeh velesil nad zaostalim Egiptom!

Ko je sprevidela Amerika, kaj se plete in pripravlja, je brez odlašanja poslala čez morje svojega zunanjega ministra Dullesa, ki je opomnil Angleže in Francoze, naj dobro premislijo, kaj delajo.

AMERIKA NASPROTNA UPORABI SILE

Dulles je najprej opozoril zapadna zaveznika, da je njuno ravnanje v nasprotju z načeli in predpisi Združenih narodov. Vsi člani te najvišje mednarodne organizacije so se namreč ob vstopu obvezali, da se odpovedujejo oboroženi sili kot sredstvu za reševanje mednarodnih sporov.

Če je kjerkoli v svetu mir ogrožen, je vsak član Organizacije združenih narodov dolžan predložiti spor Varnostnemu svetu, ki se mora potruditi, da spor reši s pogajalnimi, ne pa, da vsaka država takoj zgrabi za orožje. Ta predpis ne velja samo za šibke dežele, temveč tudi za velesile, zanje še posebno, ker morajo dati ostalemu svetu dober zgled.

Iz teh razlogov je Dulles izjavil, da je Amerika odločno nasprotna uporabi sile. Namesto tega, naj se skliče mednarodno zborovanje 24 držav, ki se najbolj poslužujejo Sueskega prekopa, da bi se spor z Naserjem, če je le mogoče, rešil z miroljubnimi sredstvi. Temu predlogu, ki je edini v soglasju s predpisi Združenih narodov, se Angleži in Francozi niso mogli ustavljati in so ga zategadelj sprejeli.

Zato se je pa Amerika vsaj deloma priključila gospodarskemu pritisku, ki ga že izvajata Velika Britanija in Francija proti Egiptu. Ti dve državi sta položili roko na vse državne in zasebne bančne vloge, ki jih imajo Egipčani v njih deželah, ter prepovedali svojim ladjam, ki plovejo skozi Sueski prekop, da plačujejo prevoznine novi poddržavljeni egiptovski družbi.

Amerika je bila bolj umerjena: zadovoljila se je, da zaseže bančne kredite in sklade egiptovske vlade na svojem ozemlju. V rokah ima pa še hujša sredstva, s katerimi bi lahko gospodarsko pritisnila na Naserja.

Egipt živi v glavnem od bombaža. To je v bistvu edino blago, ki ga dežela izvažata. Zapadnjaki bi se lahko dogovorili, da egiptovskega bombaža več ne kupujejo in Amerika bi vrgla na svetovni trg velike zaloge, ki jih hrani v svojih skladiščih. Če bi bombaž še nudila po znižanih cenah, bi lahko Egipt gospodarsko strla.

ČASI SO SE MOČNO SPREMENILI

Toda ameriška vlada se ne mara poslužiti takih sredstev, temveč sili z vso odločnostjo na mirno poravnavo in ima za to zelo tehtne razloge.

Ugotoviti je namreč morala, da so se v sporu zaradi Sueskega prekopa postavile na stran Naserja ne samo vse arabske dežele, ne le narodi Azije, ne le od komunistov vladane države, temveč tudi mnoge dežele in

stranke, znane po svojem antikomunizmu.

Ali ni na primer značilno, da se je Irak, edina arabska država, ki je še čvrsta zaveznica Velike Britanije, izjavila za Naserja? To je storil Irak, čeprav je v ostalem sprt z Egiptom! V sporu zaradi Sueske morske poti stoji na strani Egipta ves arabski svet od Maroka ob Atlantskem oceanu do Perzijskega zaliva in Amerika se tem narodom ne mara zameriti. Ravno tako noče odbiti od sebe prebujajočih se narodov v Aziji, ki vsi podpirajo Naserja v njegovem boju proti Angliji in Franciji. Na njegovo stran so se postavile celo nekatere dežele iz Britanske skupnosti, kot na primer Ceylon in Pakistan.

Najznačilnejše pa je, da odobrava egiptovsko stališče tudi antikomunistična Frankova Španija in da je Naser našel zagovornika celo v Italijanski krščanski demokraciji, tako v predsedniku zunanjepolitičnega odbora rimskega parlamenta poslancu Bettiolu. Angleški tisk se nad takim zadržanjem vladajoče stranke v zavezniški Italiji močno pritožuje.

Časi, ko je zadostovalo, da se angleška ali francoska vojna mornarica grozeče pojavi pred obalami šibke države in se ta nato vda, so za vedno minuli. Velika Britanija in Francija sta sicer dovolj močni, da bi to lahko še danes storili in Egiptu svojo voljo vsilili, a bi s tem izzvali v svetu odpor, ki bi ga težko politično obvladali.

Za kaj prav za prav gre?

Zunanji minister Dulles je na radin izjavil, da je Sueski prekop morsk pot, ki naj služi gospodarskim potrebam in blaginji vskega sveta in ne samo koristim ene dežele. Zato mora biti prekop dostopen vsem narodom in plovba po njem brezpogojno prosta.

Ta trditev je povsem resnična in v skladu s socialno moralno. Če bi Naser zaprl Suesko ožino, bi se pregrešil zoper človeštvo in prav bi bilo, da se proti njemu uporabijo najostrejša sredstva in če treba tudi sila. Saj bi ravnal tako kot posestnik, ki bi hotel zaježiti potok, tekoč po njegovi zemlji, češ da je voda njegova, in bi ga prav nič ne brigalo, da sosedje nimajo kaj piti. Reke in morja je pa Bog ustvaril za vse ljudi in ne samo za nekaterne in zato morajo biti morske poti, posebno tako važne, kot je Sueski prekop, vsem narodom dostopne.

Popolnoma drugo vprašanje pa je, kako naj se to pravično načelo uresniči. Francozi, Angleži in Amerikanci trde, da bi bilo potrebno prekop internacionalizirati, se pravi, da bi družba Sueskega prekopa morala biti lastnina čimveč narodov. Naser se je torej

težko pregrešil, ko je družbo poddržal.

Obramba Egipta in njegovih prijateljev je pa zelo enostavna: isto, kar zahtevajo zapadnjaki za Suesko ožino, bi moralo veljati za vse važne morske poti na svetu. Internacionalizirati bi bilo treba na priliko ožino Gibraltar in tudi Panamski prekop, ki oba služita mednarodni trgovini. Zakaj je Gibraltar v lasti Angležev in Panamski prekop lastnina Združenih držav?

Velika Britanija je bila v ostalem še leta 1919 popolnoma drugačnega mnenja, kot je danes. Ko so tedaj na mirovnem zasedanju v Parizu od nje zahtevali, naj se Sueski prekop internacionalizira, je predlog odločno odbila, češ da bi to nasprotovalo pravicam in neodvisnosti — Egipta, po katerega ozemlju teče morsk pot. Za ostali svet ni važno vprašanje lastnine, temveč samo to, da je vsem državam zagotovljena svobodna uporaba prekopa. Prosta plovba je pa že dovoljno zajamčena z obstoječo mednarodno pogodbo, podpisano l. 1888 v Carigradu. Več ni mogoče zahtevati od Egipta.

(nadaljevanje na 3. strani)

NOVICE Z VSEGA SVETA

BARTOLI SPET ŽUPAN

Pretekli teden je bil Gianni Bartoli izvoljen za tržaškega župana, čeprav je bila večina izmed 60 svetovalcev zoper njega.

Navaden človek se bo vprašal, kako je to mogoče. Kriv je zakon, ki določa, da pri poslednjem glasovanju ni potrebna absolutna večina: za župana in odbornika je izbran, kdor ima samo več glasov kot njegov nasprotnik.

Bartoli je opolnoči dobil 23 glasov, dr. Pincherle le 17 in tako je župan postal Bartoli, ki ga večina svetovalcev in prebivalstva ne mara. Edino če bi se bila vsa opozicija združila in postavila skupnega kandidata, bi bil Bartoli izločen. Toda nasprotniki so razcepljeni v mnoge skupine in se ne morejo zediniti. Kako naj tudi gredo skupaj komunisti s fašisti?

Vendar bi Bartoli tudi po obstoječem zakonu težko bil izvoljen, da niso potegnili z njim Saragatovi socialni demokratje. Ti so prej trdili, da so nepopustljivi Bartolijevi nasprotniki, končno so pa zanj vendarle glasovali, in to samo zato, ker jim je odstopil 2 odbornika in 1 namestnika v mestni upravi. Taka je njih načelnost!

Novoizvoljeni župan je imel govor, v katerem se je na vse strani dobrikal. Celotno Slovence je zagotavljal, da jim pritičejo vse manjšinske pravice, ki jih določa italijanska ustava. O londonskem sporazumu in posebnem statusu je seveda modro molčal. Najbrž je tudi zanj vse to le »kos papirja!«

Kako si Bartoli zamišlja enakopravnost Slovencev, je seveda nemudoma dokazal. Svetovalcu Agnelettu je povedal, da se zaman trudi govoriti v mestnem svetu slovenski, četudi — kakor vemo — to dovoljuje londonski sporazum!

Zastopnik fašistov Morelli je na seji govoril tudi o »slovenski nevarnosti«. Slovenci po njegovem prodirajo že v osrčje Trsta.

Drugi dan je Bartoli kar po radiu izjavil, da se nacionalistom ni treba prav nič bati slovenske nevarnosti: saj sede v odhodu demokristjani, ki so vsi znani po svojem »čistem rodoljubju.«

To Bartoliju na besedo verjamemo. Krščanska demokracija v Trstu je namreč daleč preko meja znana po svojem strupenem protislovanskem nacionalizmu, kar je prava sramota za katoliško stranko.

JUGOSLOVANSKI ALUMINIJ

Pretekli petek, 3. avgusta, je Jugoslavija podpisala s Sovjetsko zvezo in Vzhodno Nemčijo pogodbo, po kateri ji bosta ti dve državi dali 175 milijonov dolarjev posojila z 2-odstotnimi obrestmi, da lahko razvije svojo industrijo aluminija. Posojilo bo obstajalo iz denarja, strojev in ruske pšenice, ki jo bo Jugoslavija prodajala prebivalstvu, ter z izkupičkom finansirala novo industrijo.

Dolg bi pa vračala Jugoslavija z aluminijem iz bodočih tovarn. Posojilo je torej zelo ugodno.

Zakaj so se odločili, da dajo Jugoslaviji tako veliko posojilo? Zato, ker je Jugoslavija ena najbogatejših dežel z boksitom, iz

katerega se prideluje aluminij, in ker je aluminij kovina bodočnosti, po kateri je že danes v svetu veliko povpraševanje.

Največ aluminija proizvaja danes Amerika, in sicer 1 milijon 300 tisoč ton, sledi ji Kanada s pol milijona ton in nato pride Sovjetska Rusija, ki ga izdeljuje 300 tisoč ton na leto. Jugoslavija bi po novih načrtih morala postati enaka Rusiji ter proizvajati letno 300 ton, se pravi toliko kot danes Francija, Zahodna Nemčija in Italija skupaj.

Jugoslavija potrebuje sama letno le 30 tisoč ton, devet desetini bi pa izvažala. To je vzrok, da je to le prvo posojilo, ki ga daje Rusija in Vzhodna Nemčija Jugoslaviji.

Ko bo njena industrija najkasneje do 1. 1961 dosegla predpisano proizvodnjo aluminija, bo dobila nova posojila.

MOSADEK NA SVOBODI

Mohamed Mosadek, 81-letni perzijski politik, ki so ga 1. 1953 obsodili na 3 leta ječe, je v petek zapustil zapore. Ko je 1. 1951 postal ministrski predsednik, je podpržavil petrolejske vrelce v svoji domovini ter prišel tako v spor z Angleži in zatem s svojim vladarjem — šahom. Šah se je tedaj ustrašil in zbežal v Rim, zaradi česar je Mosadek vladarja odstavil. Toda šah je organiziral vstajo, ki je strmoglavila Mosadeka ter ga zaradi veleizdaje spravila v ječo.

Sedaj je starček spet prost in ima zadovoljenje, da se za iste cilje narodne neodvisnosti bore Egipt in drugi narodi Srednjega vzhoda.

OBVESTILO NAŠIM ČITATELJEM

Ker imajo tudi naši uredniki človeško pravico, da se vsaj en teden v letu odpočijejo, smo sklenili, da namesto prihodnje številke izide 23. avgusta 1956 dvojna številka Novega lista.

ALŽIR JE STRAŠNO BREME

Francoski ministrski predsednik Mollet je zahteval od parlamenta samo za tekoče leto 1956 še dodatnik 300 milijard frankov, da lahko »pomirje« uporni Alžir v severni Afriki. Prave finančne žrtve — je rekel — se bodo začele za francoski narod šele tedaj, ko bo oborožena vstaja v Alžiru zadušena: treba bo modernizirati gospodarstvo in zboljšati življenjske razmere prebivalstva, če hočemo, da ostane Alžir v državni skupnosti s Francijo.

Francosko ljudstvo bo primorano zelo varčevati in si pošteno stisniti pas, sicer ne bo zmogla Francija uresničiti svojih ciljev v Alžiru. Državni proračun predvideva za 1. 1957 že 250 milijard prihrankov, toda kljub temu se v Parizu boje, da bo vrednost franka padla in da bodo cene vsakdanjim potrebščinam zrasle.

In vse te žrtve za deželo, ki bo prej ali slej postala vendarle samostojna, zakaj Alžirci hočejo biti kakor vsi narodi na svetu gospodarji na svoji zemlji.

ZNAČILNA PROSLAVA

Prestolnica Poljske Varšava se je avgusta 1944 uprla, kakor vemo, Hitlerju. Junaško vstajo je organiziral general Bor Komarovski in potegnil s seboj ves narod. Sovjetske čete so se nahajale tedaj v neposredni bližini mesta onkraj reke Visle in uporniki so pričakovali, da jim Rusi priskočijo na pomoč. Toda Stalin je ukazal, da se vojska ne sme premakniti in tako je Hitler vstajo s krvavo krutostjo zadušil. Tisoči in tisoči so zastran tega umrli. Stalin je junaški upor s prezirom označil za »meščansko vstajo«, samo zato, ker jo je vodil nekomunist Bor Komarovski. Zares, neodpušljiv zločin!

Letos so prvič, odkar so v Poljski na vladni komunisti, v Varšavi in drugih mestih Borovo vstajo svobodno in ob navzočnosti nepreglednih množic uradno praznovali. Spet dokaz, da piha v podložniških sovjetskih državah nov veter.

OTROŠKA PARALIZA

V ameriškem vlemestu Chicagu je začela kruto razsajati otroška paraliza ali poliomielitis. Bolezen je napadla že 543 otrok, od katerih jih je že 12 umrlo. Dnevno jih zbolijo povprečno 24. Občina je poklicala na pomoč vse svoje zdravnike in specializirane bolničarje, ki hodijo od družine do družine pregledovat in cepiti otroke. Dnevno jih cepijo po 50 tisoč. Mater se je polotil tak strah, da beže z otroki trumoma na deželo.

Listi pišejo, da se je zahrbtna morilka pojavila tudi v okolici Beograda. Oblastva so ukazala zapreti vsa kopališča ob Donavi in Savi.

NOVA POLITIKA

Poljski komunisti so te dni vrnili vse časti trem znanim svojim voditeljem, ki so jih 1. 1949 vrgli iz stranke in nato v ječo, češ da so zagovarjali Tita in hoteli uvesti na Poljskem isto vladavino, kot je v Jugoslaviji. Najvplivnejši med njimi je Gomulka, nekdanji glavni tajnik stranke in danes ena najpopularnejših osebnosti na Poljskem. Drugi je general Spyhalski, tretji pa Zenon Klisko. Vsi trije so bili ponovno sprejeti v stranko in Spyhalski je že imenovan za pomočnika pravosodnega ministra. Povrh bodo baje dobili veliko odškodnino za vsa leta, prebita po nedolžnem v zaporu.

Tudi ta dogodek je posledica 20. občnega zbora boljševikov v Moskvi.

Gomulko označujejo za bodočega vodilnega moža v Poljski.

»NARODNE MANJŠINE S SEVERA«

Od 7. do 13. avgusta bo v Alsenu na Danskem zborovanje »narodnih manjšin s severa«, na katero so se doslej prijavili Švedi iz Finske, Danci iz Nemčije, Nemci na Danskem, Finci iz Holandije in še drugi. Na sestanku bo med ostalimi govoril o sodobnem pravu manjšin zastopnik danske vlade pri Združenih narodih g. Lannung.

Za rojake v zamejstvu najbolj skrbi Danska. Svojo šibko manjšino v Nemčiji podpira s tem, da nalaga celo posebne doklade na davke ter prireja manjšini v korist posebne loterije. Zadnje 3 loterije so vrgle 1 milijon in 800 tisoč danskih kron ali 144 milijonov lir čistega dobička. S temi denarji zidajo v Nemčiji danske kulturne in mladinske domove, ustanavljajo otroške vrte ter drugače podpirajo manjšino. Lep zgled ljubezni do krvnih bratov!

NOVICE

EGIPT NE POJDE NA SESTANEK

Načelnik indijske vlade Nehru je izjavil v parlamentu, da se bo Indija udeležila mednarodnega zborovanja o Sueškem prekopu s pogojem, da se na njem ne bodo kršile »koristi, pravice in čast Egipta«. Egipt sam — je dodal — »ne more in ne bo« prisostvovati sestanku. To pa zavoljo tega, ker mu nekatere države groze s silo. Politika sile je po Nehrujevem mnenju zgrešena in ne »spada več v naš čas«.

Nehru je nezadovoljen tudi zastran tega, ker zapadne velesile niso povabile na zborovanje vseh držav, ki se poslužujejo Sueškega prekopa. Tako so na primer izpustile Burmo in Jugoslavijo.

NOV DROBIŽ

Od 1. avgusta dalje so namesto papirnatih 100-lirskih bankovcev dali v obtok kovance iz akmonitala, iste kovine, iz katere je izdelan drobiž po 50 lir. Zdaj bo pa res treba kupiti kot po starem velike mošnje.

ZASLUŽENA KAZEN

Porotno sodišče na Dunaju je obsodilo na več let ječe 6 esesovcev, ki so se vrnili domov iz sibirskih taborišč. Obtoženci so sodelovali pri množičnih pobojih Židov v Boryslavu in Drohobiču. Postreljali so na tisoče ljudi, med temi tudi otroke in starčke. Posebno krvoločan je bil neki Mitas, kateremu je morala vsaka žrtev pripraviti revolver, preden jo je z njim ustrelil. Prisodili so mu dosmrtno ječo. — Rusi niso torej držali v taboriščih sama nedolžna nemška jagnjeta.

PRIČAKUJEJO MRLIČE

Italijanske Zavarovalnice na življenje so mnenja, da bo tudi na letošnji »ferragosto« mnogo prometnih nesreč. Preračunale so, da bo tiste dni približno 300 ljudi umrlo na cestah in pripravile tudi že potrebni denar, da takoj izplačajo zavarovalnine. Koliko oseb, ki so danes vesele in srečne, bo prihodnji teden v grobu! Upajmo, da so se zavarovalnice vsaj nekoliko uštele.

GROZOTNA NEZGODA

V južnoameriški državi Kolumbiji se je v noči od torca na sredo pripetila nesreča, o kateri piše vse svetovno časopisje. V mesto Cali so vojaki bili pripeljali 6 tovornih avtomobilov, polnih dinamita: 1025 zabojev, od katerih je vsak tehtal 50 kg. Vozila so pustili nezastražena sredi ceste in odšli spat.

Ob eni uri in pol po polnoči je zatulilo po mestu in sledili so zaporedni strašni treski. Vse hiše tri kilometre naokoli so bile namah uničene, rušile so se, kakor bi bile iz papirja. Tisoč pet sto streh leži sedaj na cestah, v kupu razvalin je pomešanih 250 sežganih in ukrivljenih avtomobilov.

Nesreča je zalotila ljudi v spanju. Iz ruševin so doslej izvlekli okoli 1237 mrličev in 2000 ranjencev. Mnoge mrtvece ni mogoče spoznati, ker jih je raztrgalo na kose. Žalostno je gledati, kako matere iščejo po razvalinah svoje otroke in možje svoje žene in sorodnike. Škoda znaša 20 milijard lir.

Vzroka nesreče niso še mogli ugotoviti. Najbrž se je dinamit, ki so ga cel dan vozili v žgočem soncu, sam vnel. Zločinska nevarnost in lahkomišelnost vojakov!

TRENTA: SOCA SUMI SKOZI S. TESKE

PREVELIKA SKRB

Rimska sodnija je odločila, naj država plačuje hčerki Mussolinija Ani Mariji 120.000, sinu Romanu pa 70.000 lir preživnine na mesec, češ da živita »v slabih gmotnih razmerah.« Prav je, da vlada skrbi za reveže, toda povprečni mesečni dohodek laškega državljana znaša 40.000 lir. Zakaj naj diktatorjeva hčerka prejema brez dela trikrat toliko kot pošten delavec, čigar oče ta je morda Mussolini dal ugonobiti? Čudna so pota socialne-pravičnosti!

angleški bankovci — ponarejeni. Podkupljenci so pa potvorbo kmalu izvohali ter šterlinge pravočasno prodali za dober denar.

VROČINA

Pri nas se okoli ene popoldne vročina še vedno drži 28° C. Po petkovem dežju je zvečer sicer malo hladneje. Drugod je pa vročina še vedno visoka. Na Kanarskih otokih so zmerili te dni 53° C v senci. Živina kar cepa od prehude toplote.

Suez je izzval težko mednarodno napetost

(Nadaljevanje s 1. strani)

Tako stališče so branili Angleži l. 1919, ker je bil Egipt pod njihovo oblastjo. Danes, ko je postal neodvisen, so drugega mnenja.

RAZVOJ SE NE DA ZAUSTAVITI

Na nekdanje stališče Angležev se je sedaj postavil Naser: pripravljen je spoštovati dogovor iz l. 1888 ali — če je treba — zaječiti svobodo plovbe z novo mednarodno pogodbo, nepopustljiv pa je v vprašanju lastništva družbe, ki naj upravlja prekop. Družba mora biti last Egipta! To tembolj, ker je že l. 1869, ko se je kanal otvoril, bilo sklenjeno, da preide l. 1968 družba v egiptovske roke.

Anglija in Francija — pravi Naser — se zgražata, ker sem poddržal družbo že sedaj, torej 12 let pred določenim rokom. Zakaj so pa Angleži in Francozi poddržali celo vrsto velikih podjetij v lastni državi? Po starih pravnih pojmih o nedotakljivosti zasebne lastnine bi jih ne smeli nikoli podružabiti. In vendar so jih, ker so sodili, da je to v korist države in ljudstva. Iz katerih razlogov bi Egipt ne smel enako ravnati? Dvoj-

na mera je za Egiptane nesprejemljiva. Sueška ožina se bo internacionalizirala šele tedaj, ko se bo isto zgodilo z vsemi ostalimi mednarodnimi prekopi na svetu.

Toda spor, ki bi nastal zastran Sueza, je globlji, kot se na prvi pogled dozdeva. Zapadne velesile se boje, da bi zgledu Egipta sledile malo po malem ostale države na Srednjem vzhodu in v Aziji. Lepega dne bi lahko podržavile vse petrolejske vrelce na svojem ozemlju, od katerih je odvisna industrija Evrope. Proglasile bi lahko, da so naravna bogastva njihovih držav izključna lastnina tu bivajočih narodov.

Kdor gleda trezno v bodočnost, mora spredeti, da se bo to prej ali slej tudi res zgodilo. Tega razvoja ne more nihče preprečiti. Zato ne kaže zapadu nič drugega, kot da se s temi narodi pravočasno pravično in pošteno sporazume, sicer se bo gospodarski in s tem politični položaj zapada v svetu do temeljev zamajal in morda zrušil. Z vojaškim nasiljem se to kočljivo in za vse človeštvo usodno vprašanje dandanašnji ne da več zadovoljivo in trajno rešiti.

Potrebna so širokosrčna in pravična pogajanja, ne pa grožnje in vojaška sila.

Dopisi v Tržaškega

NA KRASU JE PRITISNILA SUŠA

Spomladansko deževje in pogoste plohe v prvi polovici poletja so silno ugodno vplivale na rast vseh poljskih pridelkov kakor tudi dreves ter vsega živopisanega kraškega grmičevja. Kmetovalci so zadovoljni s pridelkom žita in tudi košnja se je še kar dobro obnesla. Upali smo že, da bomo letos prebili poletje, ne da bi nas obiskala naša stara znanca — suša! Toda nadležni obiskovalci se je moralo kar nenadoma stožiti po naših gmajnah in sedaj jo imamo v gosteh. In res se že te dni kažejo prvi znaki njenega nezaželenega prihoda! Prizadeti so vsi jesenski pridelki, predvsem koruza ter ajda. Vse kaže, da bomo letos brez otave in, če ne bo kmalu dežja, bomo morali računati tudi na manjši pridelek grozdja. Ogromno škodo povzroča tudi burja, ki z nenavadno silo te dni divja po vsej Tržaški. Kmetovalci so žalostni, saj jim vremenske neprilike uničujejo mnoge pridelke, za katere so se toliko trudili.

Toda Kraševci smo trdi ljudje — kot so trde naše skale. Po trenutni in nenadni potlosti se homo ponovno dvignili ter z nezmanjšano voljo spet pričeli obdelovati svojo zemljo, ki jo kljub njeni skoposti in muhavosti vroče ljubimo.

OPČINE

Tržačani, zlasti v teh pasjih dneh, kaj radi prihajajo na Opčine, da se naučijo svežega zraka. Razlika v temperaturi med Trstom in našim naseljem je še precej občutna. Zdi se skoraj nevezetno, toda dovolj je pol ure vožnje s tramvajem in si že med borovci na Obelisku, kjer te objame prijeten hlad. Mnogi meščani prebijejo pri nas vse poletje, številni Openci pa si med tem časom nekoliko opomorejo z oddajanjem sob. V vasi imamo tudi taborišče, tako imenovani »camping«, kjer turisti lahko zelo poceni prenočijo.

Že nekajkrat smo v listu izrazili željo, naj bi mestna občina temeljito popravila pot mimo pokopališča ter obenem uredila bližnje zemljišče, kjer bi se lahko ustavljali avtomobili ter druga motorna vozila, na katerih se pripeljejo pogrebci ter obiskovalci naše blagoslovljene njive. Na žalost ni občina doslej ničesar naredila, ker nameravajo baje zgraditi novo pokopališče izven vasi. Toda, ali naj do tedaj ta pot ostane takšna, kakršna je danes? Če že nečejje urediti prostora za motorna vozila, naj vsaj cesto asfaltirajo! Upamo, da se bo našel kak svetovalec, ki bo v mestnem svetu načel to važno vprašanje.

Zadovoljni pa smo z razvojem obmejnega prometa, ki se čedalje bolj veča. Uradni podatki povedo, da je v mesecu juliju potovalo s prevoznimi sredstvi, ki vzdržujejo zvezo med Trstom in jugoslovanskim področjem 37.099 oseb. Tem je treba dodati še tisoče in tisoče ljudi, ki so prekoračili mejo z lastnimi prevoznimi sredstvi.

Še vedno pa ni zadostna zveza med Fernečiči in mestom in bi bilo zato nujno potrebno uvesti nove avtobusne vožnje.

DOLINA

Pretekli teden je bila seja občinskega sveta, na kateri so svetovalci med drugim odobrili napeljavo telefona v Domjo, Riemanje, Boršt in Mačkoviče. Za to izredno važno delo bo občina potrošila 3 in pol milijona lir, ki

so jih oblastva že odobrila. Svetovalci so ravnno tako sklenili razširiti telefonsko omrežje tudi na Pesek, za kar so določili 1 milijon 800 tisoč lir. Nadalje so naprosili družbo Telve, naj telefona v Dolini in Boljuncu vključi v mestno omrežje, kar bo omogočilo, da bodo razgovori hitreje potekali. O vseh teh važnih sklepih se mora sedaj izreči še prefektura, kar se bo, kakor upamo, zgodilo v najkrajšem času. Kakor smo že poročali, je upravni odbor pred nedavnim sklenil z električno družbo SVEM novo pogodbo o javni razsvetljavi. Občina bo odslej plačevala družbi 3 in pol milijona lir letno. Svetovalci so novo pogodbo soglasno odobrili. Daljša razprava je nastala, ko je župan predlagal, naj občina kupi tovarnik, ki naj bi bil silno potreben za razna občinska opravila. Nekateri so predlagali, naj bi vozilo služilo tudi za prevoz mrličev, toda večina svetovalcev je ta predlog odločno zavrnila. Končno je občinski svet osvojil županov predlog in določil za nakup tovarnika 1 milijon 300 tisoč lir. Sklep mora sedaj odobriti še prefektura.

V novo volilno komisijo so bili izvoljeni naslednji svetovalci: Berdon Bogdan, Pangerc Josip, Švab Ludvik in Štrajn Avguštin. Njihovi namestniki pa so: Kosmač Nikolaj, Kuret Sergij, Sancin Josip in Žerjal Josip. Svetovalci so tudi odobrili postavko 120 tisoč lir, iz katere bodo plačevali nagrade članom raznih občinskih komisij.

Občinski svet je končno določil 100 tisoč lir letne najemnine za neko občinsko hišo v Boljuncu, kjer so nastanjeni finančni stražniki.

LONJER

Pretekli teden je številna množica spremila k večnemu počitku 34-letnega Jožeta Čoka. Podlegel je zavrtni boleznii v najlepši moški dobi. Pokojnik je bil vzoren družinski oče in je nedavno tega bil otvoril v mestu lastno trgovino jestvin. Zapušča ženo in dva neprekrbljena otroka. Hudo prizadeti družini ter ostalim sorodnikom izrekamo vsi vaščani globoko sožalje. Dragemu Jožetu pa naj sveti večna luč!

V nedeljo bo domače prosvetno društvo priredilo veseloigro »Stari grehi«. To bo prvi dramski nastop našega društva, na katerega so vsi prijazno vabljeni.

SEMPOLAJ

Nedeljskega koncerta, ki ga že več let v tem času prireja domače prosvetno društvo, se je udeležilo lepo število domačinov ter tudi številni ljubitelji naše pesmi iz sosednih vasi. Na sporedu so bili nastopi pevskih zborov iz Nabrežine, Sv. Križa, iz Zgonika ter Saleža, toda glavno breme so vsekakor nosili domačini. Koncert je dobro uspel, čeprav bi spored lahko vseboval kako novo pesem. Zbor »Vesna« iz Sv. Križa je sicer glasovno močan, toda njegova napačna izgovarjava strahovito moti tudi povprečnega poznavalca našega jezika. Ta napaka je več ali manj skupna vsem našim prosvetnim delavcem. Ne moremo je pa popolnoma opravičiti, če pomislimo, da so mnogi pevci obiskovali skoraj izključno slovenske šole. Vse kaže, da tudi mnogi učitelji ne poznajo pravilne slovenske izgovarjave in je zato ne morejo posredovati našim učencem.

Kakor vselej so se tudi letos dobro odrezali Šempolajci, katerim se lepo zahvaljujemo za vesele urice, prebite v nedeljo.

Zvečer pa se je »mlado in staro« veselo zavrtelo ob zvoku plesne glasbe.

TRŽAŠKA V ŠTEVILKAH

Po zadnjih podatkih živi na tržaškem ozemlju 311.471 ljudi.

Mesto Trst samo šteje 286.630 prebivalcev, 5 podeželskih občin pa 24.841. Popolnoma brezposelnih je bilo zadnjega junija 18.544 oseb. Gospodarska kriza se izraža v številu neplačanih menic: v juniju jih je bilo kar za 48 milijonov. Žalostne številke.

JESENSKI IZPITI

Ministrstvo za šolstvo je določilo, da se bodo 25. septembra pričeli na vseh šolah v Italiji zroštni in usposobljenostni izpiti. Popravni pa se prično 3. septembra.

To že ni več vljudnost!

V sedanjih vročih mesecih se bogatejši Tržačani, ki se zaradi bolezni, starostne betežnosti ali zaradi pomanjkanja časa ne morejo podati kam da je na letovšče, radi preselijo na Opčine in v nekatere druge kraje na kraški visoki planoti, kjer so vsaj večeri prijetno hladni, ponoči pa je treba zlestiti kar pod odejo. Za čisti zrak in dobro spanje so nekateri pripravljani plačati kar lepe vsote in naši okoličani se pa tudi ne branijo poštenega zaslužka. Nekateri se v poletnih mesecih preselijo kar v klatsne prostore, na podstřešje ali si najdejo kak drug kotič k, vso hišo pa oddajo v najem. Bolje je nekaj mesecev v potrpeti, si mislijo, denar pa bo le prav prišel, posebno v teh časih, ko ga res ni lahko zaslužiti.

Tako modrovanje in ravnanje je čisto v redu. Slabše pa je, da nekateri v času, ko imajo letovščarje iz Trsta v hiši, kar prenehajo biti Slovenci. Starejši začno med seboj govoriti italijanski in celo z otroki se pogovarjajo v tujem jeziku. Morda mislijo, da vljudnost tako zahteva. Toda to ni res. To je že hlapčevstvo in še kaj hušega. S tem hočejo nekateri celo prikriti svojo narodnost, kar je gotovo sramotno. Tuji ljudje v hišo bodo kljub temu takoj spoznali, da so njihovi hšni gospodarji Slovenci, a namesto da bi se jih naučili v dnevnem stiku spošтовati, jih bodo morali je zaničevati, ko bodo videli, kake šleve so, da se še svojega jezika sramujejo, ko bi jim tega ne bilo treba in jih nihče k temu ne sili. V svoje otroke pa v epljajo strupene klice občutka, da je slovenščina manjvredna ali celo prepovedan jezik, ki se ga je treba pred tujci sramovati in ga zatajiti.

Openci in drugi okoličani bi morali pokazati v tej zadevi nekoliko več poposa in narodne trdnosti. S tujci naj le govorijo po tuje, a med seboj naj govore slovenski in prav tako s svojimi otroki. Drugače bodo vzgojili iz njih strahopetce in neznačajne, ki si ne bodo nikoli upali odkrito povedati svojega mnenja in bodo vse življenje živeli v strahu kot dvoživke — kot ljudje z dvema narodnostma in jeziki, ali pravzaprav z nobenim, ker človek svojo narodnost sicer lahko zataji, ne more pa se je znebiti in zato tudi nikdar ne more popolnoma prevzeti druge, saj za to bi moral izpremeniti svoj značaj in izbrisati iz svojih možgan vse spomine.

Priznati pa še treba, da živijo na Opčinah tudi ponosni Slovenci.

C. B.

TOVARNA

Prinčič

KRMIN - CORMONS
TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, spalnice, jedilnice, kuhinje 1 t d. Izvrši vsako delo po naročilu. Prodaja po tovarniških cenah, jamči za solidno delo.

Dopisi iz Goriške

GORIŠKI OBČINSKI SVET

Občinski svet je imel pretekli teden dve izredni seji. Rešil je najprej celo vrsto tekočih upravnih zadev. Glavno pozornost pa je posvetil novemu mestnemu cestnemu pravilniku, ki ima 78 členov. Občinski svetovalec dr. Pedroni je predložil kar 42 spreminjalnih in dodatnih predlogov, od katerih so nekatere sprejeli, večino pa odbili. Končno so svetovalci novi pravilnik odobrili. Vprašanje cestnega pravilnika je v današnjih časih, ko imamo številne prometne nesreče izredne važnosti. Zato mu bo tudi naš list posvetil vso potrebno pozornost. Ker ga ob priliki po potrebi tudi razložil. Občinski svet je med drugim soglasno odobril tudi novo plačno lestvico za mestne uslužbence, ki nalagajo občini 13 milijonov 500.000 lir novih izdatkov.

GORIŠKI POKRAJINSKI SVET

Pokrajinski svet je pretekli teden z 11 glasovi odobril obračun pokrajinske uprave za leto 1954. Pet svetovalcev se je glasovanja vzdržalo. Obračun izkazuje nekaj nad 139 milijonov primanjkljaja. Zanimiva so bila poročila o posameznih deželnih ustanovah, tako umobolnice in gluhozemnice. Predsednik Culot je zlasti poudaril pomen zgradnje nove tehnično-trgovske šole, ki bo stala 200 milijonov lir; obiskovalo jo bo lahko 800 dijakov.

Dr. Culot je končno poročal tudi o gradnji novega sedeža goriškega avtomobilskega kluba v ulici Roma. Pričeli so z deli že meseca decembra, pa so jih pretrgali, ker so pri prekopavanju zadeli ob bunker, ki so ga za druge svetovne vojne zgradili Nemci. Zato je delo več mesecev počivalo. Pokrajinska uprava je imenovano društvo ponovno pozvala, da v dogovorjenem roku zgradi stavbo, ker bo drugače odpovedala pogodbo, ki jo je z njim sklenila.

VOLITVE NA GORIŠKEM

Vladne stranke so pretekli teden sklenile, naj bodo občinske in pokrajinske volitve 16. decembra t. l. Seveda bo o tej zadevi sedaj odločil Rim.

ŠTEVERJAN

Letošnja huda zima je močno škodovala tudi naši vasi. To spoznamo šele sedaj, ko nimamo skoro nič breskev, hrušk in sliv. Mnogo sadnega drevja je pa ostra zima sploh uničila. In tudi to malo sadja, kar nam ga je še ostalo, ga ob cestah čez Oslavje in Grojno skvarijo oblaki prahu, ki se dvigajo izpod avtomobilov in avtobusov. Daleč jo izpod avtomobilov in avtobusov. Daleč jo naokoli se nam zaprašja vsa trava, da postane

PROF. A. PAVSIĆ — SEDEMDESETLETNIK

Pretekli terek je slavil sedemdesetletnico ravnatelj Slov. strokovne šole v Gorici prof. Anton Pavsic.

Slavljenca, ki se je rodil v Krombergu, se spominjajo mnogi slovenski izobraženci, saj učil na srednjih šolah Primorske že kakih 45 let. Po končanem vseučilišču na Dunaju je postal profesor matematike in fizike. Učil je v Gorici, Trstu, Idriji, Vidmu in sedaj spet v Gorici.

V terek zvečer je povabil k Zlatemu jellenu na kozarček merlota nekaj svojih bivših učencev in mlajših prijateljev ter jim pripovedoval marsikatero zabavno zgodbičko iz svojega dolgega in zanimivega šolnikovanja. Vsi prijatelji in znanci mu želijo še mnogo veselih in čilnih let!

za živino neužitna. Prah nam kviri pohištvo v obcestnih hišah, posebno se še kviri blago v trgovinah, čeprav jih lastniki skrbno zapirajo. Oblastva bi morala vsekakor nekaj učinkovitega ukreniti, da se obvaruje naša lastnina pred veliko škodo, ki ji jo povzroča moderni promet. Vaške ceste pač nikakor niso več kos zahtevam modernega prometa, zato jih je treba asfaltirati. Dohodki kmetijstva so danes sorazmerno že tako pičli, če jih primerjamo z dohodki v trgovini in industriji, da ne moremo sami asfaltirati cest. Zato bi bilo socialno pravično, če nam ta dela opravi država. Oblastva naj poskrbe, da se to vprašanje čimprej pravično reši. Tudi za zdravje bi bilo koristno, če bi se ceste asfaltirale, saj je znano, da jetika še vedno nevarno ogroža zdravje naših ljudi.

Prefektura je odobrila sklep našega občinskega sveta, da se v Jazbinah zgradi ljudska šola.

Že skoro 40 let se Števerjanci mučimo, da bi končno tudi mi dobili pitno vodo. Sedaj čujemo, da se naša občinska uprava dogovarja z goriško o podaljšanju vodovoda preko Oslavja do Števerjana. To je sedaj edina možnost, da dobimo Števerjanci vsaj v dolednem času pitno vodo. Goriška deželna uprava je namreč odločno proti temu, da bi se voda napeljala iz Jugoslavije. To je storila, čeprav je dobro vedela, da bi napeljava z onkraj meje našo občino najmanj stala.

Goriški občinski svet je odobril izdatek 390.000 lir za napeljavo elektrike v Grojni. Električni vod bodo podaljšali do mostu v Ščednem.

IZ DOLA

V listu smo že veliko pisali o potrebah naših vasic, ki že leta in leta moledujejo, da bi se jim zgradil vodovod, napeljala električna luč ter poskrbelo pokopališče. Obljub je bilo vedno veliko, dejanj pa nič!

Kdor pozna naše ljudi, ve, da raje vse pretrpe, kakor da bi se kretali okrog visokih oblastnikov. Izogibajo se jih kot hudič blagoslovljene vode. Zato je še toliko bolj poudarka vredna vest, da je pretekli teden posebno odposlanstvo naših vasic obiskalo dr. De Zerbija. Zastopniki naših vasic, zlasti Palkišča in Bonetov, so prefektu živo predložili potrebo zgoraj omenjenih javnih del. Ta je odposlanec obljubil vso pomoč, posebno še zaradi napeljave električne luči. Prefekt bo posredoval pri družbi Selveg, da čimprej poskrbi za napeljavo razsvetljave v našem okolišču. Pri nas je danes tako, kakor da bi živeli v Sahari. Trdno smo pa prepričani, da se bodo stvari sedaj izboljšale.

CARLA GRONCHI V GORICI

Soproga državnega predsednika je v spremstvu prefekta De Zerbija obiskala vojaško pokopališče v Sredipolju, nato pa je prišla opoldne v Gorico ter si ogledala med drugim goriški grad, kjer jo je pogostil goriški župan, ki ji je tudi razkazal državno mejo. Gospa Carla Gronchi je (kot predsednica Rdečega križa) naprosila župana, naj da za neki ples v korist Rdečega križa na razpolago grajske dvorane. Razume se, da je župan iz srca rad ugodil prošnji, a je obenem izrazil željo, da bi Goričani radi videli na plesu tu-

di soprogo državnega predsednika. Gospa Gronchi je smeje se obljubila, da bo storila, kar je mogoče. Po ogledu grada se je odpeljala proti Trstu.

IZ TRŽIČA

Slovesni splošni ladje »Ausonia« je v nedeljo prisostvovalo toliko oblastnikov in zastopnikov gospodarskih organizacij ter ustanov kakor morda še nikoli. Ladji je botrovala soproga predsednika republike gospa Carla Gronchi. Blagoslovil pa jo je nadškof msgr. Ambrosi. Pri slovesnosti je bil navzoč tudi minister za trgovinsko mornarico Cassiani.

V našem mestu, ki se širi na vse strani, je gradbeno delovanje zelo živahno. V nekaj dneh bo »likof« našega prvega nebotičnika v ulici Verdi, ki ima 10 nadstropij. Ta dan bo gotovo zelo vesel, ker smo vsi Tržičani ponosni na svojo najvišjo stavbo. V najkrajšem času bodo pa začeli z gradnjo drugega nebotičnika v ulici Rossini.

SOVODNJE

Prejšnjo sredo se je pri nas dogodilo nekaj zares nenavadnega. Neznanec, ki ga policija vneto išče, a ga doslej še ni odkrila, je ukradel v enem dnevu kar štiri kolesa. Najprej je prebrisan tat odnesel kolo domačinu Tomšiču Antonu na postaji v Rubijah, nato pa še Ivanki Cotič, Julijanu Ožbatu in Pahor Zlati.

V Mirnu so pretekli teden pokopali našega domačina Rudolfa Kuzmina, ki je zadnja leta živel v tamkajšnji vasi. Na Peči pa smo pokopali domačinko Marijo Petejan, poročeno Čavdek, vzorno gosposinjino in mater ter vneto Slovenko. Sorodnikom obeh pokojnikov izražamo iskreno sožalje, umrlim pa naj sveti večna luč.

IZ RUPE

Iz naše vasi se v listu bolj redko oglašamo, ker se tu le malokaj zgodi, kar zasluži, da se sporoči javnosti.

Z zanimanjem smo brali v zadnji številki Novega lista dopis iz Sovodenj, ker se je tičal tudi otroškega vrteca, ki ga naša občina misli zgraditi. Tudi mi se zavedamo, da zahteva to delo precejšnjo denarno žrtev, toda ta ustanova je za naše malčke in njihove matere prepotrebna. Zato upamo, da se bo preureditev naše ljudske šole gotovo v kratkem izvedla in da bodo v njej namestili tudi otroški vrtec.

IZ PODGORE

Pretekli petek so z avtomobilom Zelenega križa prepeljali v bolnico Brigata Pavia 27-letnega delavca Rema Marchija iz Moše. Ponesrečil se je v naši predilnici. Pri delu mu je roka zdrknila med kolesje stroja, ki mu je strlo sredinec na desni roki. Ozdravel bo v nekaj dneh.

OPOZORILO GOSPODINJAM

Goriški prefekt je na zahtevo Zveze trgovcev in Trgovinske zbornice razglasil, da smejo biti trgovine s sadjem in z zelenjavo izjemoma odprte tudi ob nedeljah od 8. do 12. ure. Odlok velja do 30. septembra tega leta.

OPOZORILO KMETOVALCEM

Kdor hoče oddati žito v državni sklad, naj vloži prošnjo na kmetijsko nadzorništvo do 15. avgusta. Nša dežela lahko odda še 10.000 stotov.

Kdor na svojem polju trpi škodo zaradi divjačine, raji škodo prijavi pokrajinskemu lovskemu odboru. Prošnjo lahko odda lovskim čuvajem, in sicer najkasneje 10 dni potem, ko je škodo opazil.

Beneška Slovenija - Kanalska dolina

IZ ČEDADA

Znano je, da namerava nadškof msgr. Zaffonato obiskati vse župnije velike videmske nadškofije. Značilno pa je, da je svoje dušno-pastirske obiske začel prav v Beneški Sloveniji. V nedeljo, 22. julija, je bil v vseh župnijah trbiškega dekanata v Kanalski dolini; predpreteklo nedeljo pa je obhodil kar osem župnij v Nadiški dolini; in sicer Dolenji Brnas, Laze, Brišča, Šempeter Slovenov, Mersin, Ronac, Trčmun in Matajur. Ostale slovenske župnije bo, kakor smo slišali, obiskal 12. in 19. avgusta.

Znani tajni »Odbor za obrambo vere in domovine v nadiških dolinah« se je veliko trudil in se še vedno trudi, da bi poučil novega nadpastirja o nevarnosti, ki preti veri in domovini posebno v duhovnijah, ki jih vodijo slovenski duhovniki, veliki »sovražniki« vere in domovine.

Ker so člani odbora trdno prepričani, da se dinamični msgr. Zaffonato vsako jutro vestno pripravljata na svoje delo z branjem »Messaggera Veneta«, so že v soboto, 28. julija, priobčili v listu dolg članek, v katerem dokazujejo, kako naši ljudje vroče ljubijo Italijo, kako so vedno zanjo umirali in kako so vsi zopet pripravljani zanjo umreti.

V nedeljo zjutraj je nadškof pred odhodom na dolgo in težavno pot gotovo prečital tudi

Smrt zaradi lakote

Druga polovica našega stoletja je v znamenju dveh hudih groženj za človeštvo. Pod nebom — zaenkrat še samo nad Tihim oceanom — se pojavljajo ob atomskih poskusih temni radioaktivni oblaki, ki nosijo v sebi kali bolezni in smrti. To je opomin, da bo človeštvo drlo v pogin, če ne bo znalo pametno uporabljati nove atomske sile, ali celo sprožilo atomsko vojno.

Druga grožnja, ki se zdi neverjetna, je pa smrt zaradi lakote, ki preti milijonom in milijonom ljudi.

Na Kitajskem, v Indiji, na Srednjem Vzhodu in tudi v Afriki je lakota še vedno navaden pojav. V Evropi je Rusija še zmerom dežela, kjer se zaradi ogromnega prostranstva pojavlja pomanjkanje živeža. Lakote niso krive le slabe letine, ampak še bolj slabe prometne zveze.

Ena tretjina človeškega rodu je danes slabše hranjena kot pred vojno.

Hitro naraščanje človeštva je eden prvih vzrokov, ki povzročata pomanjkanje hrane. Nekaj številčk bo hitro dokazalo upravičenost naše trditve:

- 1. 1800 je bilo na svetu 870 milijonov ljudi
- 1. 1900 je bilo na svetu 1500 milijonov ljudi
- 1. 1950 je bilo na svetu 2380 milijonov ljudi
- 1. 1955 je bilo na svetu 2685 milijonov ljudi
- 1. 1980 bo štel svet 3600 milijonov prebivalcev.

Človeški rod se množi kljub boleznim in vojnam neverjetno naglo. Za življenje potrebne dobrine pa ne. Ljudje rastejo v geometrični postopici (t. j.: 2, 4, 16...), živila pa v aritmetični (t. j.: 2, 4, 6, 8...). Odtod pomanjkanje, odtod tudi nevarnost vedno hujših socialnih borb in revolucij. Prav v pomankanju hrane in v nepravilni porazde-

(Konec na zadnji strani)

v »Messaggeru« nanj naslovljeno pismo, v katerem ga »ljudstvo naših dolin« milo prosi, naj ga reši verskega pouka v domačem jeziku. Ker materin jezik ni nikomur všeč, naj bi nadškof prisilil »nezaželene« duhovnike, rabiti lepi italijanski jezik. Da bi še bolj vplivali na nadpastirja, so nekateri ki nalepili na zidove in kostonje velike lepake z napisi kot: »Naj živi italijanski pastir msgr. Zaffonato«, »Nadškof, poskrbite, da se naši otroci uče verouk v prelepi italijansčini.«

Doslej nismo še mogli zvedeti za podrobnosti nadškofovskega obiska v omejenih vaseh, slišali pa smo, da je bil nadpastir povsod navdušeno sprejet.

Pozno zvečer se je vrnil ves utrujen domov, a odnesel najboljše vtise o našem vernem ljudstvu, ki nima nič skupnega z osebami okrog zakotnega »komitata«.

Čudno je, da so nadpastirja povsod spremljali orožniki in policisti v avtomobilih, kakor sledijo vedno tudi slovenskim izletnikom iz Trsta ali Gorice. Novi nadpastir je imel priliko spoznati zlasti v hribih bedo našega ljudstva, saj je videl revne hiče, tu pa tam še s slamo pokrite.

Ko se je vozil po cestah, podobnih potokom, ter hodil po strmih stezah, se je prav gotovo prepričal, da ljudstvo ne more biti z razmerami zadovoljno. O teh vprašanjih pa v »Messaggeru« ni bral ničesar.

Čuje se, da je »komitata« sedaj silno delaven in buden in da bomo še marsikaj novega slišali, ko bo nadškof obiskal župnije vzdolž Benečije, zlasti še znano Kozco.

SEMPETER SLOVENOV

Kakor strela z jasnega se je med učitelje razširila vest, da so bile v nadiških dolinah zaradi pomanjkanja zadostnega števila otrok zaprte kar štiri ljudske šole. Z novim šolskim letom ne bo več šole v Dolenjem

Brnasu in otroci bodo morali hoditi v Šempeter. To velja tudi za šole v Strmci pod Matajurjem, v Hlasti in Zamirju. Uverjeni smo, da bo ista usoda v prihodnosti zadela tudi še druge šole — brez otrok!

Veliko šol je bilo otvorenih bolj zaradi učiteljev, saj jih je vedno več brezposelnih, kakor zaradi otrok, ki jih je vedno manj. Število otrok se po vaseh manjša tudi zato, ker jih starši pošiljajo v razne zavode. Domači učitelji pa si morajo služiti vsakdanji kruh s težaškimi deli.

ČRNI VRH

V Črni vrh je bil poslan kot učitelj g. Evgen Ornjak, bivši župnik v Borjani, ki bo spotoma opravljal tudi ondotno župnijo.

ZABNICE

Preteklo soboto in nedeljo smo prisrčno pozdravljali in stiskali roke bratom in sestram z goriškega Krasa in Tržaškega. Že v soboto dopoldne so prišli v našo prelepo vas veseli Kraševci iz Doberdoba, Ronk, Jamelj, Devina, Štivana, Sesljana, Mavhinj in Medje vasi. Odsli so popoldne na Sv. Višarje, kjer so se jim pridružili še romarji iz Sv. Jakoba v Trstu. Živahni Kraševci so zvalili tudi mnogo Žabničanov na našo sveto goro. Tam smo se skupno z njimi udeležili v soboto zvečer prelepe in dolge procesije okrog slavnega Marijinega griča. Drugi dan pa je bilo več sv. maš. Vzpodbudno slovesnost je še dvignilo globoko občuteno petje zlasti šentjakobskega zbora. Romarji so se vsi zadovoljni in duhovno poživljeni vračali na svoje domove.

IZ RABLJA

Zadnjič smo poročali o smrti moža in žene iz Strmca. Pretekli teden je zopet zamahnila smrtna kosa po ugledni slovenski družini Valas, ki ji je nenadoma umrla hčerka. Zvečer je bila še popolnoma zdrava, zjutraj pa je že izdihnila svojo mlado dušo. Ljubi Bog naj da moči užaloščenim staršem, ki jim izrekamo globoko in iskreno sožalje.

Rojan

R. B.

(Zgodovinska slika)

Še več življenja so prinesle v ta naš mestni del velike vojašnice, ki jih je stara Avstrija zgradila leta 1868. Ko so nastala prosta luka in velika obmorska skladišča, se je v Rojanu naselilo dosti delavskih družin. Povečini so delavci prihajali s Krasa in iz Vipavske doline. Prve čase so bili narodno močno zavedni. Zato je tu bila ustanovljena slovenska šola že leta 1866. Italijansko so odprli šele leta 1896 in še tam sta bili za učiteljici gospodična Simonič in Juvan. Po imenu sodeč, nista prav tja spadali.

Istega leta kot slovensko šolo so ustanovili v Rojanu v eni najlepših zgradb tudi prvo Čitalnico. Tam so se zbirali narodno zavedni možaki in dosti pametnega ukrenili za dvig Rojana. »Čitalnica« je pa že ob rojstvu prejela skoraj ognjeni krst. Na nedeljo ob otvoritvi, bilo je 12. julija, se je zbrala velika množica domačinov in okoličanov. Ko so se proti večeru razhajali, so odmevale domače pesmi po mestnih ulicah. Skupina zavednih Vrdeljcev je v četverstopih korakala proti »Acquedottu«. Ondi, pod Chiozzo

je že čakala skupina laških nestrpnih in jih je začela izzivati. Seveda so živžgi kaj malo časa trajali. Fantalini so pokazali pete, da se je kar kadilo. Drugi dan se je na istem mestu spet zbrala podobna gruča. Čakali so slovenske delavce z Vrdele, ki so se zvečer vračali z dela domov. Policija se je zhalala, da pride do hudih pobojev. Zato je alarmirala celo okoliški bataljon, ki so ga dražili s psovko »bacoli« ali ščurki. Kajpak je to zbadanje razdražilo vojake, ki so začeli streljati. Padla sta neki študent Parisi in delavec Suša.

Od tistega dne so Rojan šteli za gnezdo nevarnih sršenov. Rojančani so se pa smejali in pravili, naj jih ne hodijo z golo roko dražiti. Narodna zavest se je globoko ukoreninila. Seveda so s popolnim pomeščanjem prišle tudi druge navade in drugačne nravi, toda pri starih, pristnih Rojančih se še pozna domača kri in s temi sem se razgovarjal ter videl, kako so se ugreli ob spominih na nekdanje lepe čase.

(Konec)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

»Slep je, kdor se s petjem ukvarja . . .«

Tako je zapel naš pesnik, ko je hotel povedati, da, kdor se posveti kulturnemu delu, navadno ostane revež vse življenje. Medtem ko ljudje v drugih poklicih, posebno v tako zvanih »specializiranih«, zaslužijo dobro, mora idealist, ki suče pero, živeti le bolj od idealov kakor pa od vsakdanjega kruha. In tega ta delavec s svojim umetnim delom še bolj zasluži kot mehanik, ker, kdor piše, ustvarja pod ago za vso narodno kulturno raven.

Spomnimo se le, kako bridko so živeli slovenki pesniki in pisatelji in kako so jetični umirali. Kaj jim pomagajo danes spomeniki? Kruha bi jim bili morali dati, da bi lahko še kaj ustvarili!

Toda ne le med nami, tudi drugje je umski delavec v današnji dobi strojev zapostavljen. Poiskati si mora še dugo s užitko ali pa stradati; pero mu ne nese dovolj, kvečjemu toliko, kolikor prejme uradnica, ki šteje, koliko mu pride od vrste.

Poglejmo nekaj primerov. V Zahodni Nemčiji je okoli 4000 oseb, ki živijo od pisanja. Ena tretjina teh nima niti 15.000 lir mesečnih dohodkov; druga tretjina zasluži toliko kot ljudskošolski učitelj. Namaj zaslužijo odrski pisatelji, razen Zuckmayerja in Kurta Götzja.

V podobnem položaju se nahajajo tudi italijanski slovstveniki. Tudi tu si morajo pisatelji poiskati stranski zaslužek, če hočejo živeti vsaj tako kot mali trgovci. Zato srečujemo celo v pokrajinskih listih blesteča imena, kot so: Baldini, Zavattini, Levi, Moravia, pesnika Quasimodo in mnogo drugih. Ti morajo pisati za tretjo stran listov štanke, celo šibko plačane, ker jim njih izdaja premalo nesejo. Mnogo lepših literarnih načrtov morajo pa odagati z dneva v dan. Sodelovanje slovstvenikov pri dnevnem časopisju je v Italiji postalo izhod za pridobivanje pisateljevega vsakdanjega kruha. Menda je samo Vincenzo Cardarelli v Rimu edini pesnik, ki se noče odreči niti za ceno lakote svojemu vzvišenemu poklicu: biti samo pesnik.

V »ZLATI« AMERIKI

Tudi v Ameriki, kjer se zdi, da cvenkljajo sami dolarji pisatelje še vedno prenizko cenijo. Tam živita samo dva pesnika, in sicer Robert Frost in

Slavni tenorist Josip Rijavec

praznuje letos 40-letnico svojega glasbenega delovanja. Rodil se je leta 1800 v Graški ob Soči. Studiral je gimnazijo v Gorici ter nato konservatorij na Dunaju. Postal je operni in koncertni pevec. Svoj prvi koncert je imel v Trgovskem domu v Gorici. Od takrat dalje je nastopal na najslavnejših jugoslovanskih, evropskih in ameriških odrih. Pel je v slovenskem, srbohrvaškem, nemškem, italijanskem, francoskem in drugih jezikih. Bil je lirski tenor. Svoj glas je razvil v enega najboljših kar jih je kdaj imela Slovenija. Nemški glasbeni pisatelj Paul Brunga v svoji knjigi »Bariton-tenor« uvršča med naša največje svetovne tenorje in stavi v isto vrsto s Carusom, Giglijem in Fletom. Bil je več časa član zagrebške, berlinske in nato beograjske Opere. Zdaj je profesor solopetja na beograjski glasbeni akademiji. Kljub privlačnim vabilom tujine je slavljence ostal vedno navezan na domača tla in bil narodno izredno zaveden.

SEMAFOR

»Lurdska Mati božja in reklama«

Kar obstal sem in si pomel oči: na eni izmed desk za reklame lepake v Drevoredu XX. septembra sem zagledal znano podobo lurške Marije. Nekdo, ki bi rad zaslužil z romanji v Lurdu, je dal nalepiti na deske velik lepak z Marijo, ki molí s sklenjenti rokami v okviru voline. Zraven so z velikimi črkami natisnjena navodila, kje se je treba prijaviti za romanje in kdaj bodo skupine odpo ovale.

To je najhujša neokusnost in zloraba vere, kar sem jih doslej doživel. Umazan dobičkarški pohlep je izenačil na deski toaletne potrebščine, Nylon nogavice in Mater božjo.

Čudno je, da policija, ki sicer tako rada zapleni kak letak, tokrat nič ne vidi. In prav tako čudno je, da ne protestira škofija.

To je mogoče le v mestu, kjer pojejo pri mašh namesto cerkvenih pesmi nacionalistične himne in kjer imajo cerkveni predstavniki druge skrbi, kakor da bi skrbeli za resnično versko vzgojo in vzbujali medsebojno spoštovanje med tu živječimi narodi!

Ogden Nash, ki lahko nosita naslov »vobodni pisatelj«. Drugi — kakih 40.000 po švilu — so odvisni od službe kot uredniki, učitelji, ali agenti pri reklamnih podjetjih. Povprečaj zaslužek po ovice ameriških pisateljev znaša manj kot plača delavca pri avtomobilskih podjetjih. Nekaj več za lužijo pisatelji kriminalnih romanov in šolskih knjig. Drugi pisatelji si pomagajo z izdajanjem romanov v žepni obliki ali v priredbi za filme. Značilno pa je, da od 100 pisateljev v filmskem središču Hollywoodu ima samo eden stalne mesečne dohodka. V Ameriki izide letno po 10.000 novih del. Pe deset romanov doseže naklado 50.000 izvodov. Seveda dobi v velemešnih poklicni pisatelj prav lahko še postranski zaslužek.

Marsikoga pa rešijo iz dnevnih skrbi pisateljske nagrade, ki so v Ameriki kot v Italiji in tudi v Jugoslaviji prav pogoste.

Najslabše je pa za tako zvane kulturne delavce poskrbljeno v raznih »zamejstvih«, kjer menijo, da je kulturno udejstvovanje luksuz, trgovina z lesom pa realen poklic.

Spacal bo razstavljal v Parizu

Nedavno tega se je vrnil slikar Lože Spacal iz Stockholma, kamor ga je povabil eden največjih tamkajšnjih trgovcev z umetninami in organizatorjev umetnostnih razstav. Sklenjeno je bilo, da bo priredil Spacal marca prihodnjega leta razstavo v znani pariški galeriji »La Rive Gauche«, naslednji mesec v Frankfurtu v zahodni Nemčiji in nato v Stockholmu.

Spacal je bil eden izmed devetih umetnikov, ki so pred kratkim dobili spodbujevalno nagrado posebne komisije italijanskega prosvetnega ministertva. Tako je prejel Spacal v nekaj mesecih kar dve pomembni italijanski nagradi — eno rimskega mesta za grafiko, razstavljeno na rimski Quadriennale, in drugo od prosvetnega ministertva, ki hoče spoštovati zaslužne umetnike v njihovem prizadevanju ter jim dati priznanje za dosedanje delo.

Nagrajeno Spacalovo delo s Quadriennale je prinesla v barvni reprodukciji zadnja, avgustova številka najuglednejše italijanske revije za umetnost in arhitekturo, milanska »Domus«, ki sploh posveča Spacalovi umetnosti precejšnjo pozornost.

Spacalovih uspehov v svetu smo veselili vsi tržaški Slovenci.

Na čikaški televizijski postaji je nastopila Baletna skupina ondotnega Slovenskega radijskega kluba ter žela lep uspeh. Plesalci so nastopili v slovenskih narodnih nošah. V zadnjem času je Slov. radijski klub zelo okrepil svoje delovanje.

VZGOJNI KOTIČEK

Naš zajtrk

Ali si kdaj že pomislil, koliko ljudi je moralo delati in se truditi, da zjutraj lahko uporabiš svoj zajtrk?

Začnimo s kavo. Od kod prihaja? Največ iz Brazilije ali z otoka Jave v Tihem oceanu ali morda iz Afrike. Le preudari, koliko rok se je moralo gibati, preden so kavo pobrali z grmovja, jo osušili, spravili zrna v vreče, jih naložili na parnike in poslali čez morje, da se sedaj dišeče kafi na tvoji mizi!

In kako je s sladkorjem? Pridobivajo ga iz sladkornega trsa v Ameriki in Aziji ali pa iz sladkorne pese, ki raste tudi v evropskih deželah. Koliko kmetov se je moralo znojiti na poljih in delavcev truditi v tovarnah, da se sladkor belo blešči pred tabo in ga lahko potreseš v kavo.

Zito za tvoj kruh je morda prišlo iz Kanade ali Združenih držav Amerike. Sejali, želi in mlatili so ga ljudje, katerih jezika niti ne razumeš. In nato je prišlo k mlinarjem in od tam kot moka k peku ki jo je pončil, ko si ti spal, gnetel in kvasil ter pripravil iz nje žemlje, po katerih tako željno segaš. In koliko rok se je pridno sukalo, preden sta mleko in maslo prišla do tebe!

Ce bi se pa še vprašal, kdo je izdelal krožnike, skodelice, žlice in nože, ki leže pred tabo, kdo stolic, na kateri sediš, kdo hišo, v kateri bivaš, bi prišel do spoznanja, da so še nepregledne množice kme-

KULTURNE VESTI

Slovenski učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« je imel pet zelo uspešnih koncertov in nekaj televizijskih in radijskih nastopov v tujini. Predstavil se je v Strassburgu, Parizu in Zürichu. V prvem mestu je imel radijsko snemanje, nastop na zaključnem šolskem festivalu in samostojen koncert, v francoski prestolnici je nastopil na televizijski, v Zürichu pa na ondotni radijski postaji. V devetih dneh je imel sedem prireditev, ki so vse prav lepo uspele.

S tem gostovanjem v tujini je zbor najlepše proslavil 30-letni o svojega obstoja. Kakor je znano, je bil njegov predhodnik »Pevski zbor slovenskega učiteljstva v Trstui«, katerega je vodil nepozabni Srečko Kumar.

Po raznih italijanskih mestih, kjer ima podružnice Ameriška poročevalska služba (USIS), potuje zdaj razstava ilustracij, ki jih je priredil naš rojak Bogdan Grom po vsebinah raznih ameriških mladinskih knjig. Slišati je tudi, da bo Grom odprtoval v okviru izmenjave kulturnih stikov na obisk v Združene države.

Prvak zagrebške Opere, slovenski rojak Rudolf Franc, je gostoval v Sovjetski zvezi, kjer je nastopil v operah Traviata, Trubadur in Carmen ter imel samostojen koncert. Ruski listi so objavili o njegovih nastopih zelo pohvalne ocene.

Pred kratkim so na Reki odprli veliko razstavo slikarskih in kiparskih del domačih in tujih umetnikov. Skupno je razstavljenih 140 slik in 50 kipov. Na razstavi so zastopani tudi slovenski umetniki, med njimi Gabrijel Stupica, Stane Kregar, Maksim Sedej, Drago Tršar in drugi. Posebno razsodišče, ki so ga sestavljali umetnostni zgodovinarji, je podelilo tri nagrade, in sicer za slikarstvo, kiparstvo in za najboljše delo tujega umetnika. Nagrado za slikarstvo je prejel slovenski umetnik Gabrijel Stupica, ki je na razstavi zastopan z dvema slikama. Prva predstavlja Deklico s pahlačo, druga Interieur.

Slavna jugoslovanska pevka Zinka Kunc je pred nedavnim nastopila v londonski Operi Covent Garden. Pela je naslovno vlogo v operi Tosca. Po sodbi londonskih kritikov je bila ta stvaritev najboljša v zadnjih letih. Po njihovem ima Kunčeva nenavadno topel in čist glas ter velik igralski dar.

V pretekli sezoni je v newyorškem gledališču na Broadwayu dosegla največji uspeh drama Dnevnik Ane Frank, ki sta jo za gledališče priredila Frances Goodrich in Albert Hackett. Delo je napisano po resničnem dnevniku mladega židovskega dekleta, ki se je dve leti skrivalo pred nacisti na nekem amsterdamskem podstrešju. Drama je prejela Pulitzerjevo nagrado.

tov, obrtnikov, delavcev iz vseh dežel sveta morali truditi, da ti prisrke dobre življenja, ki jih danes uživaš. Koliko ljudi je moralo sekati, žagati, zbijati žeblje, kovati, prenašati tovore in se spuščati za rudami in premogom v globino zemlje, da so te oskrbeli z vsemi stvarmi, ki jih potrebuješ!

Preudari tudi, koliko mož je moralo napenjati svoje možgane in cele noči razmišljati, preden so izumili stroje, s katerimi se danes izdelujejo tvoje vsakdanje potrebščine. Pojlej samo na električno žarnico! Ko stopiš v ranih zimskih urah k zajtrku, pritisneš na gumb in soba je svetla. Toda pomisli na učenjake in inženirje, ki so se dolga leta mučili, da so elektriko odkrili in izgotovili žarnice! Danes leže vsi ti veliki in mali izumitelji pod zemljo, a jim vendar moraš biti hvaležen, ker bi brez njih ne mogli živeti, kakor živiš. Če bi vsi stali iz grobov, bi jih bila cela vojska.

Povei, ali si kdaj ob zajtrku že na te stvari pomislil? Kaj še! Srkal si kavo in kvečjemu rekel, da je dobra in ti tekne. In vendar taka površnost ni na mestu. Ze zajtrk bi te moral spomniti, kako je vsak od nas odvisen od pomoči bližnjega in kako sta vsa tvoja udobnost in varnost plod skupnega in vzajemnega dela nešteti tujih rok in razumov. Ne obnašaj se torej tako, kakor da si sam na svetu in nikogar ne potrebuješ! Spoštuj delo in ljudi, ki d lajajo, zakaj brez njih bi družba in tudi ti ne mogla živeti. In če srečaš v tramvaju delavca, ki se utrujen vrača od težkega dela domov in se ozira okoli, da bi kje našel sedež, odstopi mu svoj prostor.

GOSPODARSTVO

PERUTNINSKO MESTO

Na 48. km ceste Mediana, ki vodi iz Rima proti Latini, glavnemu mestu osušenih Pontinskih močvirij, je v zadnjem letu zrastle tako imenovano »perutninsko mesto (città dei polli), ki je last družbe A. I. C. Za zgradbe in ureditev prostorov so doslej potrošili nad 1 milijardo in skoraj še toliko bodo potrošili do končne ureditve. Stalno zaposlenih bo 600 delavcev in nameščenecv.

Trenutno gojijo tu 300.000 glav perutnine, in sicer 9000 navadnih in 4600 žlahtnih plemenskih jajčaric, 180.000 navadnih in 41.600 odbranih piščancev, 26.000 jajčaric za rejo in 39.000 piščancev za opitanje. Glavne pasme so: New Hampshire, bela livornška, bela Plymouth, Cornish White, White Ace in križanke med temi. Nadalje imajo še 3500 rac in 210 molznih krav holštajnske pasme.

Dnevno zakoljejo sedaj 2000 v baterijah vzrejenih piščancev. V ta namen imajo posebno klavnico, kjer zakoljejo na tekočem traku po 600 piščancev na uro. Srednja teža piščancev je 1,1 kg. Prodajo jih v Rimu, kjer so v zadnjem mesecu dosegli ceno 900 lir za kg. Že sedaj torej dobijo za piščance dnevno po 2 milijona lir. V načrtu pa je, da bo dnevni zakol narasel na 10.000 piščancev in da bo poleg tega naprodaj dnevno nad 20.000 svežih jajc, ki jih bodo v Rimu z lahkoto prodali. Predvidevajo, da bo dnevni izkupiček znašal 10 milijonov lir. letno torej 3 in pol milijarde.

Tako podjetje seveda potrebuje tudi mnogo krme. V ta namen imajo tudi posebno tovarno, ki pripravi dnevno nad 300 q posebne krmne mešanice.

Velevažna je tudi zdravstvena stran v podjetju, za kar bo skrbelo posebno »bolniško osebje«, ki ima na razpolago dobro opremljene laboratorije, opazovališča in še druge potrebne prostore.

To podjetje predstavlja pravo industrijalizacijo perutninarstva in je največje v Evropi.

KAKOVOST PIŠČANCEV IZ BATERIJ IN NAVADNIH

Če primerjamo v raznih mestih ceno navadnih piščancev s ceno piščancev, vzrejenih v baterijah, ugotovimo, da so navadni piščanci v splošnem dražji, v nekaterih mestih tudi za 30 in več odstotkov. Zakaj ta razlika? Ali so navadno vzgojeni piščanci bolj okusni kot piščanci iz baterij?

V Peschieri so napravili zanimiv poskus: V neki restavraciji so postregli 32 gostov z dvema kolikor mogoče enakima in enako pripravljenima porcijama piščancev. Vsaka porcija je imela svojo številko. Po obedu se je moral vsak gost izraziti, katera porcija je bila boljša. Končni sklep je bil: 22 gostov se je izreklo v prid piščancev iz baterij in 10 za navadno vzgojene piščance.

Sodba je izvala nemalo začudenja. S takimi poskusnimi pojedinami nadaljujejo v mnogih italijanskih mestih.

ŽITO, GROZDJE, OLJE

Letošnja žetev pšenice v Italiji je sicer nekoliko slabše izpadla od lanske, a je kljub

temu zelo obilna. Računajo, da bodo presegli 85 milijonov q.

Lanska letina koruze v Italiji je bila rekordna, a letos pričakujejo še obilnejšo. Zato je trg s koruzo zelo slab.

Letošnja vinska letina bo, kakor predvidevajo, prav malo slabša od lanske, ki je bila zelo dobra. Pridelavek olivnega olja pa bo letos — kljub hudi pozebi — znatno višji od lanskega. Cenijo ga na dva in pol milijona q, medtem ko so lani pridelali 1,8 milijona.

PREZRAČENI HLEVI!

Na vseučilišču v Kaliforniji je neki živinorejec imel predavanje ter dokazal, da govedo najbolje uspeva v hlevih, ki so močno prezračeni. Živina uspeva celo bolj kot v hlevih z uravnovešenim zrakom (vedno ista toplota) in s svežo vodo za svobodno pitje.

V neki hlev je postavil skupino 7 mladih živali in nastavil ventilator, ki je stalno pihal zrak z brzino 6 in 1/2 km na uro. V drugem, enako moderno urejenem hlevu, a brez ventilatorja, je bila druga skupina 7 živali.

Vse živali so bile deležne iste nege. V prvi skupini so pokazale živali za 1/2 kg višji dnevni prirastek na teži in za vsakih 100 kg novega mesa so potrosile po 200 kg krme manj kot tiste iz druge skupine.

Iz tega vidiš, kaj pomeni čisti zrak v hlevu!

KISLIH VIN NI MOGOČE POPRAVITI!

Marsikomu se sedaj v vročem poletju vino skisa, cikne. To je posledica razvoja kisovih bakterij v vinu, ki se v vročini poseb-

no naglo množijo.

Takega vina ni mogoče popraviti, ker še ne poznamo lahko dosegljivega in učinkujočega sredstva, ki bi nevtraliziralo očetno kislino in delovanje kisovih bakterij, ne da bi prizadelo tudi ostale žlahtne kisline, ki so v vinu.

Zato je potrebno, da kisanje vina že prej preprečimo, kar bomo dosegli, če se bomo držali navodil iz prejšnje številke našega lista (Vina v vročini). Če pa je vino že kislo in nimamo drugega za domačo rabo, potem pijmo ga razredčenega z vodo ali pa mu pri-mešamo neposredno pred pitjem na vsak liter po eden do dva grama bikarbonata (»bikarbonato di calcio ali di sodio«), ki bo napravil vino nekoliko šumeče.

POBIRAJTE ODPADLO SADJE!

Jabolka, hruške in tudi češplje ter slive odpadajo in ležijo pod drevesi. Če sadja ne poberejo, bo tam segnilo, morebitni črvi v sadju bodo pa odrasli in se zabubili v zemlji ter drugo leto bomo imeli na drevju še več sadnih škodljivcev. Da to preprečimo, moramo pobrati vse odpadlo sadje.

Tako sadje je v splošnem prav malo vredno. Ler majhni deli bolj zdravih plodov so užitni, tako sveži kakor posušeni v krhlje.

Vse ostalo pa spada v ogenj. Samo ogenj uniči kali gnilobe in istočasno morebitne živalske škodljivce. Odpadlega sadja ne smemo krmiti prašičem, ker s tem samo širimo glivične bolezni. Črvi namreč pridejo v gnoj, marsikateri živalski škodljivec pa se bo v hlevu skrtil, zabubil, drugo leto vzletel in začel zalagati jajčka ter tako širiti svojo malopridno zalego. Odpustljivo pa je, če po tleh pobrano sadje takoj vržemo v vrelo vodo, jo prekuhamo ter nato krmimo prašičem.

Sportni pregled

ATLETIKA

Na mednarodnem vojaškem prvenstvu v Berlinu je bil dosežen nov svetovni rekord na 100 m. Ameriški vojak Willie J. Williams je to razdaljo prešel v času 10"1 ter tako za eno desetinko sekunde potolkel višek, ki ga je bil pred več ko 20 leti dosegel nepozabni črnc Owens. Ta neverjetni čas čudnega štiriindvajsetletnega tekača, ki ni niti izbran za Olimpiado, je naslednji dan izenačil Amerikanec Murchison. Toda Williams ni nehal in je v končni tekmi prehitel tekmeča ter zopet zmagal z izrednim časom 10"1. Črnc upa, da ga bodo sedaj končno vključili v olimpijsko državno ekipo.

Atleti se sedaj živo pripravljajo za Melbourne tekme se zaostrujejo tako, da z neverjetno lahkoto in naglico neprestano padajo svetovni viški. Madžar Rozsavoelyi je za dve desetinki sekunde znižal svetovni višek na 1500 m, ki so ga bili postavili Iharos Tabori in Nielsen. Koliko svetovnih rekordov bo padlo na Olimpiadi, ko se bodo srečali najboljši atleti sveta!

AVTOMOBILIZEM

Manuel Fangio bo verjetno zopet postal svetovni prvak, ker je v nedeljo zmagal v Nürburgringu v Nemčiji, kjer je potolkel vse rekorde. Argentinec je na vozilu znamke Ferrari vozil z izredno brzino 137 km na uro, ki je precejšnja, če pomislimo, da je tlak dirkališča zelo slab. V manjši kategoriji se je izkazal za najboljšega Nемец Hermann, ki je tekmoval na vozilu znamke Porsche. Italijani so precej užaljeni, ker Nemci po tekmi niso hoteli zaigrati italijanske državne himne, kot je v navadi povsod.

TENIS

Med em ko se tekme za Davisov pokal bližajo koncu, se je v Vichyju zaključilo tekmovanje za pokal »De Galléa«. Udeležili so se ga mladinci pod dvajsetimi leti. Po izločitvenih srečanjih so se za finalno tekmovanje uvrstili Francija, Španija, Italija in Češka. Za končno zmago sta se pomerili Italija in Španija. Italijani so zelo razočarani. Zaslužilo so

zmagali Spanci (4:1) in tako prvič osvojili ta pokal. V prejšnjih letih so Italijani štirikrat zmagali, Francozi pa dvakrat.

KOLESTARSTVO

Ceprav se je zaključila dirka po Franciji, kolesarji ne mirujejo. Pričelo se je dirke po Nizozemski, v zahodni Franciji in po Evropi. Vnato se vsi pripravljajo za svetovno prvenstvo, ki bo na Danskem. Za to tekmo so vse države vpisale svoje najboljše kolesarje. Nencini je zmagal v Varese in za svetovno prvenstvo se resno pripravlja tudi Coppi. Magni, Koblet in nekateri Belgijci pa se pripravljajo po ravnih cestah Nizozemske. Francozi in sploh najboljši udeleženci »Toura« romajo iz kraja v kraj in seveda pri tem dobro zaslužijo. Van Stenbergen in nekateri drugi evropski tekači dirkajo po zahodni Franciji. Edini, ki se dobro počuti, je bivši svetovni prvak Bobet, ki še ni popolnoma okreval po sitni operaciji. Sedaj se boji, da bi mu to oviralo naštop na Danskem.

Vsi športniki se sedaj zanimajo tudi za novo dirko po Evropi, kjer je prisotnih kar trinajst državnih ekip. Etape so dobro izbrane in tudi gorskih vzponov je precej. Dirka, ki se je začela v Zagrebu, bo šla preko Gorice v Videm in zato si jo bo marikdo lahko ogledal. Dirka je važna, ker se bo na njej uveljavil marsikateri mlad in skoro nepoznan kolesar. Zmaga ne bo lahka, ker so vsi kolesarji resno pripravljeni. Tu omenjamo le tiste dirkače, ki se nam zdi o najmočnejši. Toda pomniti moramo, da take dirke prinašajo precej presenečenj. Med Italijani je najboljši Fallarini, ki se je dobro izkazal na drki po Italiji. Zelo priznan je tudi Nizozemec Wolfs, ki je hiter in bojevit. Najboljša Belgijca sta Meuleman in Van Meenen; zadnji je leta 1934 zmagal dirko po Egiptu. Riviere, prvak v nasledovanju, je med najboljšimi. Borbenega duha bodo dirki vllili Danci. Tudi Finci, Mehikanci in Nemci bodo gotovo iznenadili občinstvo. Med vzhodni imi tekmovalci so najverjetnejši Poljaki, saj nastopa tudi Krolak, zmagovalec dirke Varšava - Berlin - Praga. Tudi Romuna Dumitrescu in Moiceanu imata precej upanja na končno zmago. Ostanejo še Jugoslovani, ki jim bo dana prilika, da se privadijo velikih mednarodnih kolesarskih dirk.

1

Za
naše

naimlajše

Trije

hribolazci

SONCE SE NI VZSLO, KO STA ZVITOREPEC IN TRDONJA ŽE KORAKALA PROTI KOLODVORU...

...EVEREST, NANGA PARBAT IN DRUGI. VSAK DAN SO JIH POLNI ČASOPISI. POIZKUŠIVA SE MIDVA ZAVZETI KAK VRH!

HEJ PRIJATELJICA, GREŠTA V HRIBE? Z VAMA GREM, SAMO HIPEC POČAKAJTA, OPREMO VZAMEM. STAR HRIBOLAZEC SEM, POKAZEM VAMA KAK SE PRAVI PLEZATI!

ŽE, ŽE, LAKOTNIK, TODA MIDVA IŠČEVA NEDOSTOPNE VRHOVE. NE VEM, ČE BOŠ ZMOGEL!

JAZ?! HE-HE-S TOLE OPREMO PRIPLEZAM ČEZ VSAKO STENO.

OPREMO?! KAJ PA PRAVZAPRAV IMAŠ V NAHRBTNIKU?

I, KAJ NEKI? OPREMO. NO-IN SEVEDA, TUDI NEKAJ HRANE. BREZ TE PAČ NE MOREŠ NA TAKO TURO.

PO VEŽURNI VOZNIJI SO IZSTOPILI OB VZNOŽJU VISOKIH PLANIN. SONČEN DAN BOMO IMELI!

UF, JAZ BI RAJŠI MALO SENČE.

KO SO PRIŠLI DO STRMINE, STA SE ZVITOREPEC IN TRDONJA ZAGNALA VANJO, LAKOTNIK PA JE VES ZADIHAN OBSTAL...

HEJ, LAKOTNIK, KAJ BOŠ KAR SPODAJ OSTAL? PRIDI, DRUGAČE TI POBEGNEVA!

UZALZENI LAKOTNIK SE JE Z VSO VNEMO ZAKADIL V STRMINO...

TODA... TEŽA JE BILA PREVELIVA

...PADEL JE IN S PLAZOM KAMENJA ZDRSEL NAZAJ V DOLINO...

HI-HI, PREEČ OPREME SI VZEL, LAKOTNIK! TAKO SE NAZNEDOLŽNEJE GA HRIBA NE PREPLEZAŠ! TODA-NANM SE MUDI NA SVIDENJE, PRIJATELJ!

Mož v senci

Erna je resno stopila k strežniku in mu pogledala v obraz: »Prijatelj, morate pomagati meni in nesrečnemu bolniku.« Skoro šepetaje je nadaljevala: »Skušala bova bolnika zdraviti brez tistega zdravila, ki je samo zato, da ga — umori. Seveda ne bova nič povedala zdravniku. Vestno bova opazovala bolnikovo stanje. Jutri po večerji bom spet prišla, toda da nihče ne zve o mojem obisku.«

»Da, sestra! Tudi vi mi morate isto obljubiti«, je prosil bolničar, »ker mi je strogo prepovedano s komerkoli v hiši govoriti. Pa če se bo bolnikovo stanje poslabšalo?« je šepetal v strahu. Odgovornost nosim jaz, da se vse tako vrši, kot predpisuje zdravnik dr. Ronald.«

»Imava še časa do četrtega«, ga je pomirjevala, »storej dovolj časa, da do zdravnikovega prihoda bolnika lahko opazujeva. Če bo slabše, ne bo naša krivda, če bo bolje — bo to znak, da je bilo zdravilo napačno.«

Kar si je Erna še mislila, ni hotela naglas povedati, da bi še moža ne obremenila s strašno sumnjo, ki se je vzbudila v njenem srcu.

Z ljubečim pogledom je zapustila spečega, kateremu je že zgignjal z lica mrzlični ogenj. Obljubila je, da se bo naslednji dan vrnila ter je zapustila zatem sobo, katere skrivnost ji je bila sedaj znana.

Tiho in previdno se je spet splazila v svoje prostore. Dolgo časa ni mogla zaspati. Po glavi so se ji podile temne misli in srce ji je močno utripalo. Toda iznad vsega jo je navdajala lepa zavest, da je zopet našla ljubljeneega.

Sklenila je, da se bo borila za njegovo zdravje in da bo zmaga tudi proti še tako silnemu nasprotniku, proti tistemu, ki se ne imenuje samo »bolezen.«

Zaprepaščena se je spraševala, kako je sploh prišla do take sumnje, ki je zelo težka. Ali sme podleči taki nenadni sodbi samo zato, ker je tisto zdravilo tako čudno dišalo? Morda dela zdravniku Ronaldu krivico, ko ga obsoja, ker ni bratrancu sklical zdravniškega posveta? — Toda, ali ni stric Ludvik dejal, da je sloviti psihiater Fersen preiskal Frana Ronalda?

Ne — Erna je sklenila, da bo take hudobne misli odpodila in počakala. Vendar bo ostala budna in bdela nad bolnikom, koli-

TEDENSKI KOLEDARČEK

12. avgusta, **nedejja**: 12. pobink., Klara, Dobrogos.
 13. avgusta, **ponedeljek**: Hipolit in Kasijan
 14. avgusta, **torek**: Anastazija, Dobrina
 15. avgusta, **sreda**: Veliki šmaren, Bučinja
 16. avgusta, **četrtek**: Rok, Nemira
 17. avgusta, **petek**: Hijacint, Radigoj
 18. avgusta, **sobota**: Helena, Branislava

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 8. avgusta si dobil oz. dal. za:

ameriški dolar	627—629 lir
avstrijski šilling	23,75—24,40 lir
100 dinarjev	90—95 lir
100 francoskih frankov	147—152 lir
funt šterling	1670—1720 lir
nemško marko	147—149 lir
pesos	16—19 lir
švicarski frank	146,50—147,50 lir
zlato	716—720 lir
napoleon	4900—5000 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 12. avgusta ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 11.30 Vera in naš čas; 12.00 Oddaja za najmlajše; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Moški zbor Albert Sirk iz Križa; 20.30 Verdi: Trubadur, opera v 4 dejanjih.

Ponedeljek, 13. avgusta ob: 18.30 Z začaranе police; 18.40 Koncert basista Ettore Gerija; 19.15 Radijska univerza; 21.30 Zenski kvartet Večernica; 21.50 Gotovac: Simfonično koło; 22.15 Dvorak: Simfonija št. 5.

Torek, 14. avgusta ob: 12.55 Orkester Bojana Adamiča; 13.30 Glasba po željah; 19.15 Zdravniški vedež; 21.00 Radijski oder - Vili Grueb: Celestina, legenda v 10 slikah; 23.00 Južno ameriške ritmične popevke.

Sreda, 15. avgusta ob: 9.00 Zbor Slovenske filharmonije; 13.30 Glasba po željah; 15.00 L'har: Vesela vdova, opereta v 3 dejanjih; 16.00 Radijski oder - Nestroy: Pre šnje razmere, veseloga v 1 dejanju; 18.00 Dekliški zbor iz Skednja; 20.30 Tercet Metulček; 22.00 Iz slovenske književnosti in umetnosti.

Četrtek, 16. avgusta ob: 12.55 Kmečki kvartet iz Doline; 18.00 Mendelssohn: Koncert za violino in orkester; 21.00 Dramatizirana zgodba; 22.15 Čajkovski: Manfred simfonija.

Petek, 17. avgusta ob: 13.30 Glasba po željah; 18.30 Z začaranе police; 19.15 Radijska univerza; 20.30 Moški zbor s Proseka-Kontovela; 21.00 Umetnost in priditve v Trstu; 22.00 Iz svetovne književnosti in umetnosti.

Sobota, 18. avgusta ob: 12.55 Jugoslovanski motivi; 16.00 Sobotna novela; 16.15 Domači motivi; 16.40 Koncert orkestra Carla Pacchiorija; 19.15 Sestanek s poslušalkami; 21.15 Vokalni kvintet; 22.26 Ritmične popevke.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 277: Kokoši v kurniku si trgajo in žrejo perje. Požrejo tudi pero, katerega najraje na tleh. Kaj je temu vzrok in kako se to prepreči?

Odgovor: To delajo kokoši zato, ker ne dobivajo popolne krme. Če bi živali imele na razpolago več prostora, kjer bi se lahko pasle, bi tega ne delale. Zato je potrebno, da dovolite kokošim več prostega gibanja ali pa da izpopolnite krmo. Kokoši najbrž krmite v glavnem z otrobi in koruzo ter kakšnim ostankom zelenjavi. Če tej krmi dodate 15% mesne ali ribje moke — na mestu je tudi moka iz posušenih sviloprejkinih bub (crisalidi) — in nekoliko dotičnega semena? Vprašal sem na dveh krajih, kjer navadno prodajajo semensko pšenico, a so odgovorili, da te sorte nimajo.

Vprašanje št. 278: Lanj ste pisali o novi pšenični sorti »Loro« in omenili, da bo najbiž že leta 1956 mogoče kupiti seme v prosti prodaji. Kje bi dobil nekoliko dotičnega semena? Vprašal sem na dveh krajih, kjer navadno prodajajo semensko pšenico, a so odgovorili, da te sorte nimajo.

Odgovor: Pšenična sorta »Loro« kot tudi sorte »San Marino«, »Generoso«, »Titan«, »Forlato« in še nekaj drugih, je zavarovana s posebnim patentom. Kdor hoče sejati eno takih sort ali pa jo prodajati za seme, mora dobiti posebno dovoljenje od sindikata vzgojiteljev rastlinskih novosti. Njega naslov se glasi: A.I.S.S., Bologna, via Rizzoli 20. Tam lahko naročite tudi seme, ki je seveda znatno dražje.

Vprašanje št. 279: Ali je v Italiji še v veljavi zakon proti trtam samorodnicam (šmarncam)? Če ni, ali bi mi svetovali, katere samorodnice so najbolj priporočljive.

Odgovor: Ta zakon je v Italiji še v veljavi, a ker ga niso nikdar izvajali, se razvijajo razmere tako, kot da bi ga ne bilo. Samorodnice se zato širijo. To je odgovor na prvo polovico vašega vprašanja. Kar se pa tiče druge polovice menimo, da bi ne bila nobena vrsta samorodnic priporočljiva, in sicer iz naslednjih razlogov: Ni še dokazano, da bi kaka sorta popolnoma kljubovala trtni uši, da bi je ne napadala peronospora in oidij; vino vseh samorodnic ima poseben okus, tako imenovani »foxia«, katerega ni mogoče odpraviti; pri nekaterih sortah spominja na smrad po stenicah; dejstvo je, da vino samorodnic prej in za več časa omami pivca. Zato svetujemo samo zlahne evropske trte, ki so seveda cepljene na ustrezajoči ameriški podlagi.

Vprašanje št. 280: Na vrtnicah sem opazila gosenice, ki uničujejo — pojedó cele liste. Kako naj jih uničim, ker se mi zdi ročno obiranje preogabno?

Odgovor: Gosenice so podobne onim, ki spomladi grizejo mlado drevesno listje, sedaj poleti in jeseni pa listje zelnic, repe itd. Iz teh gosenic se razvijejo metulji, ki zaležejo jajčeca, iz katerih izlezejo zopet gosenice. — Borimo se proti njim z DDT v obliki gesarola (škropljenje ali prašenje), z arzenati (škropljenje) ali s tiogamom (prašenje in škropljenje).

MALI OGLASI

Iščem uradnico z znanjem slovenskega in italijanskega jezika za celodnevno ali poldnevno zaposlitev. Ponudbe na upravo lista.

Smrt zaradi lakote

(Nadaljevanje s 6. str.)

litvi dobrin je skrit dinamit, ki bo prihodnjih sto let grozil vsem državam. Strah pred smrtjo od lakote bo pognal polovico človeštva v revolucije.

Zadnji čas je, da se najde rešitev. Znanstveniki in politiki naštevajo že več možnosti. Predvsem bodo morali bogati in gospodarsko močni narodi že zaradi same obrambe pomagati revnim. Ozka nacionalistična ali ideološka gledanja bo treba ob vprašanju lakote premostiti. Dosedanja razcepljenost Evrope v male države bo morala umakniti Združeni Evropeji, kjer ne bodo državne meje ovirale hitrega prometa in pomoči.

Druga rešitev, da se rešimo strahu pred lakoto, je pa tehnična. Ugotovljeno je, da se more proizvodnja živeža najmanj podvojiti. Zato je predvsem treba ustaviti odplakovanje plodne zemlje z reguliranjem tekočih vod. Združene države, Kina in Rusija so že dale zgled. Možno pa je tudi spremeniti z umetnim namakanjem cele puste pokrajine v rodovitna polja, kot so že naredili v Turkestanu in bodo v Sahari.

V novejšem času pa govore še o tretji možnosti za ohranitev človeštva, in sicer s tem, da bi črpali rastlinsko in mesno hrano iz neizmernih zalog oceanov.

Tehnika, združena s pametno socialno politiko, bo pregnala strah pred lakoto. Prej bodo pa morale države porabiti namesto za oboroževanje svoje milijarde za znanstvena raziskovanja in ustvarjanja plodnih tal.

CESTITAMO!

V nedeljo, 5. avgusta, sta si v cerkvi sv. Vincencija v Trstu obljubila večno zvezo oboje g. Miran Kuret, neodvisni občinski svetovalec iz Doline ter učiteljica gđc. Maruška Gerdoč iz Trsta. Mademu paru iskreno čestitamo!

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska družba tiskarjev »Graphis« s o. s. v Trstu
 Ulica Sv. Franciška 20 — Telefon 29-477

kor ji bo mogoče. Moj Bog, saj ne sme umreti! Živeti mora, živeti in ozdraveti!

Vznemirjena je bila zaradi nenadnega doživljanja in še bolj zaradi zavesti, da ljubi Frana RONALDA, kakor ni doslej ljubila še nobenega človeka.

Ta živa ljubezen ji je tudi dajala moč, da je sklenila premagati vse težave in rešiti ljubega. Ni pa ERNA v tem trenutku pomislila, da ji je bil ta mož še skoraj tujec in da je svoje srce oddal že drugi.

* * *

Dely Kraner je čakala in vedno pogledovala na uro. Nestrpnost jo je gonila gor in dol po sobi, ki je bila vse premajhna za njene dolge, nervozne korake.

Oh, kako je sovražila to majhno, malomeščansko urejeno stanovanje, ki ga je podedovala po starših. V treh prostorih je živela sama, ker ji je mati že pred letom umrla. Očeta je zgubila še kot otrok. Ko je v neki družbi spoznala Frana RONALDA ter čutila, da se bogati veleindustrialec zanjo zanima, je znala to zanimanje še bolj vzpodbujati.

Tisti dan, ko jo je Fran zaprosil za roko, je srečala njegovega bratranca Karla in neka nevidna moč je oba človeka vlekla skupaj.

Se danes je, ko se je Dely spomnila tistega srečanja, goreč plamen prešinil njeno vitko telo. Vzdale so ga Karlove gospodvalne oči.

Dely je stopila k oknu in pogledala na ulico, kjer so se že svetile prve večerne luči. Da jo Karel pusti tako dolgo čakati!

Utrujena se je spustila na stolico in segla po cigareti. Odkar je spoznala Karla RONALDA, je kar uživala v želji, da bi ji bil blizu, da bi jo njegova obvladajoča mehkost ljubkovala.

Zakaj ni bil Fran tak kot njegov bratranec? Kako bolj enostavno bi vse teklo. Lahko bi se bila že poročila in se rešila tega malenkostnega življenja, saj mora sedaj vsak groš dvakrat obrniti, preden ga izda. Kako je neki s Franom? Karel meni, da bo trajalo še dva ali tri mesece, potem se bodo telesne sile izčrpale in srce bo odpovedalo.

Poteze v lepem ženskem obrazu so se napele, v temnih očeh ji je zaigral čuden odblesek.

Po Franovi smrti bo Karel dedič vsega imetja; potem bo prosta pot v življenje, kakršnega si je Dely mogla naslikati le v drznih sanjah.

V tem trenutku je pozvonilo — Dely je stekla k vratom. Odprla je in že se je kot obupana oklenila Karla. Vzdihihnila je in potegnila obiskovalca v sobo.

»Kako je tam na gradu?« je še vsa zasopla spraševala. Karel je najprej sedel k mizici in si prižgal cigareto. »Ne kadiš?« jo je vprašal.

»Ne, hvala«. Sedla mu je nasproti. Vsa iz sebe je spraševala: »Kako daleč je že s Franom?« (Nadaljevanje sledi)